

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 22 ■ אדר א' תשנ"ב ■ פברואר 1992

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליו ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד יאיר בן-דוד
המערכת: אבן גבירול 30, תל-אביב 64078

חברים יקרים,

חקירות על מנת לאתר את החברים שבהם מדובר, לאסוף את הראיות הדרושות ולהעמידם לדין משמעתי.

עם זאת אני מרשה לעצמי להביע את התקווה כי אולי לא יהיה צורך באמצעים אלה, וכי תופעה חמורה זו, באשר היא, תיפסק לאלתר, למען כבודם של אותם חברים וכבודו של מקצוע עריכת הדין בכלל.

בברכה,

עמוס נצר, עו"ד

יו"ר ועדת האתיקה

ההגנה על גבול המקצוע, המוצאת את ביטוייה המפורש בסעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961, היא אחת מן המשימות עמן מתמודדת הלשכה למן הקמתה.

על כן, עצוב להיווכח מדי פעם, כי מעבר לאוזלת הדין שמגולות רשויות החקירה והתביעה בהעמדתם לדין של מסיגי גבול המקצוע, יש בינינו חברים אשר אינם בוחלים לתת יד למסיגי הגבול הללו ולסייע להם לעבור על החוק.

לא מכבר הובאה לידיעת ועדת האתיקה פרשה שבה נחשף שיתוף פעולה בין עורכי דין למתווכי נדל"ן, בעיר-שדה קטנה. במסגרת שיתוף הפעולה הזה, נהג מתווך נדל"ן להחתים לקוחות על חוזה שכירות ומכר שהכין לו עו"ד פלוני, תמורת עמלה שגבה מן המתווך על כל עיסקה. במקרים אחרים קיבל המתווך עמלה מעורך-דין פלוני, תמורת לקוחות שהמתווך הפנה אליו.

במערכת יחסים שכזו יש לא רק משום הסגת גבול המקצוע מצד אותו מתווך, אלא גם עבירה מפורשת מצד עורך-הדין על סעיף 58 לחוק הלשכה, הקובע כי "עורך דין לא יעסוק במקצועו עם אדם שאינו עורך דין, ולא ישתף אדם כזה בהכנסותיו בתמורה לשירותים, סיוע או תועלת אחרת לעסקיו". מעבר לכך, יש במעשיו של עורך הדין גם משום עבירה מפורשת על סעיף 81 לחוק הלשכה, בעניין איסור לקיחת שכר-טירחה הנמוך מן התעריף המינימלי, שכן באותה פרשה שנחשפה בפנינו, גבה עורך-הדין מהלקוחות שהופנו אליו ע"י המתווך שכר-טירחה הנמוך משמעותית מן הנקוב בתעריף המינימלי.

לא מיותר לחזור ולהזכיר כי ועדת האתיקה רואה בחומרה רבה התנהגות מעין זו של עורכי דין, ובכוונתנו לפעול בכל האמצעים כדי לשרש את התופעה; ונתן היתר בכוונת הוועדה להגביר את השימוש במשרדי

פסק-דין

חובת עו"ד להתייצב לדין שנקבע מראש - גם בזמן שביתה של עובדי בתיהמ"ש

העובדות: הנאשם, עו"ד פלוני, הועמד לדין בעבירות של התנהגות שאינה הולמת עורך דין, פגיעה בכבוד המקצוע ואי מילוי החובה לעזור לבית-המשפט לעשות משפט. זאת בעקבות תלונה ששלח שופט ביהמ"ש המחוזי בבאר שבע על כך שהנאשם לא התייצב לדין שהיה קבוע אצלו ביום 27.10.88 בשעה 8.30 בבוקר. בשל אי התייצבותו נאלץ ביהמ"ש לדחות את מועד הדיון ולשלוח את העדים שהגיעו, והנאשם חוייב בתשלום הוצאותיהם וכן הוצאות המרקליטות.

לא היתה מחלוקת כי באותו היום שררה שביתה של עובדי בתי המשפט. סמוך לשעה 0800 בבוקר התקשר הנאשם מת"א למרקליטות מחוז באר-שבע, דיבר עם התובע שהיה אמור להופיע מולו באותו תיק, וניסה לברר אם הדיון אכן מתקיים למרות השביתה. התובע

ענה לו כי אין הוא יודע את התשובה, וכי הוא עצמו מתכוון להתייצב לדיון. בעקבות כך הודיע הנאשם לתובע כי גם הוא יוצא מתי"א לבאר-שבע וביקשו לבקש מביהמ"ש שימתין לו.

הנאשם נקרא ע"י ביהמ"ש להכנס לאולם בשעות 9.10, 9.30 ו-10.30, אך לא נכח במקום ולפיכך החליט השופט לדחות את הדיון ולהגיש את התלונה נשוא הקובלנה. יצוין כי הנאשם הגיע לבסוף לאולם, בשעה 10.45, אך מיד יצא כלעומת שבא. עוד צוין, כי לפני אותו יום הגיש הנאשם בקשת דחייה לשופט, אך בקשתו נדחתה.

החלטת בית-הדין המשמעתי המחוזי: "אין ספק כי על עו"ד להתייצב במועד למשפט, גם אם אותה עת מתקיימת שביטה של עובדי בתי-המשפט, ואין פלא לכך כי הנאשם חוייב אישית על ידי בית-המשפט בהוצאות העדים והוצאות הפרקליטות. אולם השאלה בהפנינו היא, האם בהתנהגות הנאשם, במקרה מסויים זה, יש משום עבירה משמעטית.

לא מצאנו בהתנהגותו של הנאשם, בנסיבות המיוחדות של השביטה, התנהגות בלתי הולמת של עו"ד. הנאשם עמד בפני דילמה, האם לנסוע לבאר שבע תוך סיכון שבגלל השביטה נסיעתו תהיה לריק, או להשאר באזור תל-אביב, תוך סיכון שביהמ"ש יראה בכך זילזול בו - כפי שאכן קרה.

כבי כיוון המשפט החליט לשרר את העדים למרות שהדיון של הנאשם בדרכו לבאר שבע. אין אנו מתערבים, כמובן, בשיקולי בית המשפט, אולם אין לומר כי ככך הנאשם לא נהג ביחס כבוד לבית המשפט (ככל 32 לכללי האתיקה) או לא שמר על כבוד המקצוע (סעי' 53 לחוק הלשכה).

התוצאה היא, איפוא, כי אנו מזכים את הנאשם מן האשמות שיוחסו לו."

נד"מ 90/90 ביה"ד המשמעתי במחוז ת"א, בהרכב: עו"ד דוד לב - אב"ד, עו"ד יצחק גולדנצווייג ועו"ד אבנר ימיני; פס"ד מיום 10.2.92.

חוות דעת ועדת האתיקה: הוועדה סבורה כי אין מקום שעורך-דין יחקור את הצד-שכנגד בנושא תשלום שכר-טירחה או הסכם שכר-טירחה כינו לפרקליטו. לדעת הוועדה, מעשה כזה עלול לפגוע במערכת היחסים בין עורכי הדין לבין עצמם, להעכיר את האווירה וליצור מתח מיותר באולם ביהמ"ש. מעבר לכך, סבורה הוועדה כי חקירה בנושא גובה שכר-הטירחה עלולה להיות פגיעה בחסיון המקצועי שבין עורך-דין ללקוחו, וכן היא עלולה לגרום להתערערות תעריפי שכר הטירחה הנהוגים, שכן חשיפת שכרו של עו"ד פלוני בפומבי עלולה לגרום לעמיתיו לשנות את תעריפיהם בהתאם.

ניגוד עניינים

עו"ד שערך הסכם בין מייסדי חברה אינו רשאי לייצג אחד מהם בבוררות נגד השני

העובדות: בפניה לוועדת האתיקה כותב עו"ד: "ערכתני הסכם לייסוד חברה בין שלושה מייסדים, לפי בקשת אחד מהם, וכן עסקתי בייצוג משפטי לחברה. לימים הפסיקה החברה את פעילותה עקב קשיים כספיים, ואחד ממייסדיה תובע מחברו את הכספים שהשקיע בהקמתה - דבר שאינו נוכר בהסכם הייסוד. הסכסוך הועבר לבוררות בהסכמה, והנתבע ביקשני לייצגו בה. האם אני רשאי לעשות כן?"

חוות דעת ועדת האתיקה: בנסיבות המקרה הוועדה סבורה כי אין עורך הדין רשאי לייצג מייסד אחד כנגד חברו, שכן הוא חב חובת נאמנות לכל המייסדים, בתוקף תפקידו כיועץ המשפטי של החברה וכמי שערך את הסכם הייסוד. יצוג צד אחד כנגד משנהו, אפילו בנושא שלא הוזכר בהסכם הייסוד - נוגד את חובת הנאמנות הזו.

פרסום ופרסומת

עו"ד אינו רשאי לפנות ישירות או בעקיפין לגופים מסחריים לשם קבלת עבודה

העובדות: עו"ד ישראלי מייצג בארץ משרד עו"ד בינלאומי שמרכזו בארה"ב והמתמחה בגבייה בינלאומית של חובות מסחריים. המשרד האמריקאי הציע כי במסגרת שיתוף הפעולה יעביר אליו עורך הדין הישראלי תביעות של עסקים ומפעלים בישראל כנגד

עו"ד ועמיתו למקצוע הרשאי עו"ד לחקור את הצד-שכנגד בגין הסכם שכר הטירחה בינו לפרקליטו?

העובדות: כמהלך דיון כתביעת מזונות ביקש פרקליטו של אחד מבני הזוג לחקור את בעל-הדין שכנגד בדבר תשלומיו לעורך דינו, ודרש כי יציג בביהמ"ש את הסכם שכר-הטירחה שחתם עמו. ב"כ של הצד-שכנגד פנה לוועדת האתיקה בשאלה, האם הדבר אכן מותר ועולה בקנה אחד עם כללי האתיקה.

חייבים בחי"ל. בפנייתו לוועדת האתיקה שואל עורך הדין:

א. האם אני רשאי להוציא מכתב מטעמי לעורכי הדין בישראל ובו הסבר על השרות המוצע על ידי בקשה להעביר אלי תיקים מתאימים?

ב. האם אני רשאי לפנות ישירות ללקוחות מוסדיים גדולים בארץ, כגון בנקים וחברות-ביטוח על מנת ליידע אותם לגבי השירות המוצע על ידי ועל ידי המשרד האמריקאי אליו אני קשור?

ג. במידה והתשובה לשאלה ב' הינה שלילית - האם מכתב שיישלח ישירות לגופים הנ"ל מן המשרד בארה"ב והמאזכר את שמי לצורך התקשרות ופנייה הינו בגדר פרסום אסור בכל הנוגע אלי?

חוות דעת ועדת האתיקה: א. עורך-הדין רשאי להפיץ מכתב מטעמו לכל עמיתיו בארץ, ובו הסבר על השירות המוצע על-ידי, ובתנאי שמכתב כזה לא יישלח יותר מפעם בשנה.

ב. עורך הדין אינו רשאי לפנות ישירות ללקוחות פוטנציאליים בארץ, שכן יש בכך משום עבירה על סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961, הקובע כי "לא ישדל עורך-דין בעצמו או על-ידי אחר, כל אדם למסור לידיו עבודה מקצועית".

ג. עורך הדין אינו רשאי לזום משלוח מכתב מהמשרד בארה"ב ישירות ללקוחות פוטנציאליים בארץ, שבו מאזכר שמו ככתובת לפניית, שכן בכך יש הן עבירה מפורשת על סעיף 56 הנ"ל והן משום עשיית פרסומת אסורה לעורך הדין.

בוררות

עו"ד רשאי לשמש כבורר בין לקוחו לצד-שכנגד, אך הדבר אינו רצוי

העובדות: עו"ד מייצג חברה בתובענה כספית שהגישה נגד חברה אחרת. בעקבות כשלון מו"מ לפשרה, פנו אליו מנהלי הנתבעת, שהכירוהו מטיפול משפטי בעניין אחר, וביקשוהו מיוזמתם להכריע במחלוקת כבורר, תוך שהם מתחייבים מראש לקבל את הכרעתו.

בפנייתו לוועדת האתיקה, כותב עורך-הדין: "מעיון בכללי האתיקה המקצועית נראה כי אין כלל האוסר על התמנותי כבורר, והכלל היחיד הנוגע לסיטואציה של כהונת בורר וייצוג צד הינו כלל 17 האוסר על בורר לייצג, אחר-כך, את אחד הצדדים בנושא הבוררות.

ברם, למען הסר ספק, אבקש את חוות-דעתכם בבדו".

חוות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, אין כל מניעה חוקית כי עורך-דין ישמש כבורר בין שני צדדים, למרות שהוא ייצג בסכסוך רק צד אחד, אם שני הצדדים מסכימים לכך. עם זאת הוועדה בדיעה, כי מצב זה אינו רצוי, ובכל מקרה צריך עוה"ד להיות מודע לכך, כי לא יוכל להמשיך ולייצג את לקוחו בעניין שבו דן כבורר.

עו"ד ולקוחו

עו"ד שלקוחו ניתק עימו קשר חייב לעשות מאמץ לאתרו בטרם יבקש להתפטר מהייצוג

העובדות: "לקוח העביר לטיפול מספר עניינים, אשר במסגרתם הגשתי כשמו תביעות לביהמ"ש, כותבת עורכת דין בפנייה לוועדת האתיקה. "מועדי הדיון בחלק מהתביעות מתקרבים. כמו כן במסגרת שניים מהתיקים הנ"ל עלי להגיש תצהיר עדות ראשית של הלקוח. מזה זמן רב נותק הקשר עם הלקוח וכל נסיונותי לאתרו עלו בתוהו. ברצוני לדעת כיצד עלי לנהוג? האם עלי להגיש לביית-המשפט בקשת התפטרות מהתיקים?"

חוות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, על עורך דין שלקוחו ניתק עמו קשר לעשות כל מאמץ כדי לאתר את הלקוח, אם ישירות ואם באמצעות קרובי משפחתו. רק אם מאמצים אלה לא נשאו פרי, ניתן להגיש בקשת שחרור או התפטרות מהתיק לבהמ"ש, ולצרף לה את תיאור כל הצעדים שנקטו לאיתור הלקוח, על מנת שבפני בהמ"ש יהיה המידע המלא בענין.

שכר טירחה

עו"ד שערך צוואה ולא קיבל את שכר טירחתו - רשאי לתבוע את העזבון אך לא לעכב מתן תצהיר

העובדות: בפנייה לוועדת האתיקה כותב עורך דין: "לפני שנים מספר ערכתי צוואה לאחד הלקוחות. נעתתי לבקשת המצווה כי יציא לי את שכרי בתוך ימים מספר ולא עיכבתי את עריכת הצוואה. אולם מני אז התחמק המצווה ממילוי חובו זה. עתה פנה אלי עמית למקצוע והודיעני כי המצווה הלך לעולמו וביקש שאכין תצהיר לצורך הגשת בקשה לקיום

הצוואה. האם רשאי אני לעכב התצהיר כל עוד לא שולם שכרי עבור עריכת הצוואה"?

חוות דעת וועדת האתיקה: לדעת הוועדה, אין מקום לעכב את הליכי קיום הצוואה ולהתנות את מתן התצהיר בתשלום שכר הטירח. על עורך הדין להגיש תביעה לתשלום שכר טירחתו בגין עריכת הצוואה כנגד עזבון המנוח.

עו"ד ועמיתו למקצוע עו"ד שהעביר לעמיתו תיק לטיפול - זכאי לחלקו בשכ"ט גם בגין הגשת ערעור

העובדות: עורך-דין א' העביר לעמיתו, עו"ד ב', את הטיפול בעניינו של לקוחו, שהיה כרוך בהגשת תביעה וניהול משפט. שני עורכי הדין סיכמו על חלוקת שכר-הטירח ביניהם בדרך מסויימת. התביעה שהוגשה נתקבלה רק בחלקה, ועל כן פנה הלקוח לעורך דין ב', שטיפל בתיקו בערכאה הראשונה, וביקש להגיש ערעור על פסק-הדין. באותו מעמד נתנם ימי כוח חדש ונערך הסכם חדש לשכר-טירח.

בפנייה לוועדת האתיקה שואל עורך דין א': האם ההסכם לשותפות בשכר-הטירח, שנערך ביני לעו"ד ב', עובר לתחילת הטיפול בלקוח, חל גם על שכר הטירח שקיבל עו"ד ב' בגין פעולותיו בהליכי הערעור?

חוות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, הסכם לשותפות בשכר-טירח הנערך בין שני עורכי דין בקשר לתיק מסויים, שאחד מעביר לעמיתו, חל על כל הפעולות המשפטיות הקשורות באותו התיק. במקרה הנדון, ההסכם שנערך בין עורך-דין א' לעורך-דין ב' חל גם לגבי שכר-הטירח שניגבה או שייגבה בקשר להליכי הערעור.

אוגדן

"עט ואתיקה"

אוגדן מהודר לשמירה ותיוק
גליונות "עט ואתיקה" ניתן להשגה
בלשכת-הקשר של ועד מחוז ת"א
בבניין היכל המשפט בתל-אביב.
הכמות מוגבלת!

עו"ד כנאמן

מהו משך הזמן שבו נדרש עו"ד שהתמנה לנאמן לשמור על מסמכי הנאמנות?

העובדות: "לפני מספר שנים נתמנית כנאמן לטובת אחד מלקוחותי", כותב עורך-דין בפנייה לוועדת האתיקה. "בשל משך הזמן הרב שעבר מאז, ברצוני לברר כמה זמן נמשכת נאמנות וכן מהו פרק הזמן שבמהלכו עלי, כעו"ד המשמש כנאמן, לשמור על חשבונות וכן מסמכים שונים הנוגעים לנאמנות?"

חוות דעת ועדת האתיקה: הוועדה סבורה כי נאמנות של עורך דין על כספים, רכוש או חשבונות של לקוחו נמשכת כל עוד היא לא הסתיימה על-פי כתב-הנאמנות בין הנאמן לנחנה. במקרה שהלקוח נפטר בתוך התקופה הזו, על עורך הדין לפנות ליורשיו, ואם אינו מוצא כאלה - עליו לפנות לאפוטרופוס הכללי או לביהמ"ש. מובן כי כל עוד לא הסתיימה הנאמנות חייב עורך-הדין בשמירה של כל המסמכים והחשבונות הנוגעים אליה.

תזכורת

עו"ד הגובה כספים מחייב שלא דרך ההוצל"פ - חייב לעדכן מיד את הסכום בתיק

ועדת האתיקה חוזרת ומזכירה לחברים כי עורך דין המייצג זוכה בתיק הוצאה-לפועל, ונובה אגב כך כספים מן החייב שלא באמצעות מערך ההוצל"פ - חייב לדווח על כך מיידית לתיק ההוצל"פ, על-מנת שלא יימשכו החליכים כנגד מי שכבר שילם את חובו.

למרבה הצער, על אף שהנחייה זו פורסמה בעבר ב"עט ואתיקה", הרי בתקופה האחרונה רבו המקרים בהם עורכי דין לא הקפידו על דיווח שאמור לעיל, וכתוצאה מכך ננקטו. הליכי הוצל"פ כנגד חייבים שכבר פרעו את חובם.

ועדת האתיקה מדגישה כי במעשה כזה יש משום עביר משמעתית, ונגד עורכי הדין שבהם מדובר יינקטו צעדים משמעתיים.